

carès el *Bocal de l'Agú*, Estagell el del *Verdoble*, 1960];² c) la *bocal* o *taula bocal* 'cada una de les dues taules (tres algun cop) que vénen després de la cinta, en el forro exterior d'una embarcació', St. Pol de Mar, 1926; l'Escala, 1937. En el sentit de 'pitxer, gerro', tingué ús més limitat que en cast., el cat. *bocal*, principalment valencià [doc. de 1492, *AlcM*], i entre nosaltres degué ser probablement mossarabisme, amb variant *brocal* 'gerro', en un inv. de 1352 (Rubí, *Diplomatari de l'Orient Cat.*, 272): en aquesta acc. solament amb caràcter secundari prengué el caràcter de derivat de *bocà*, car prové del gr. βουκαλις f., veg. DCEC, s. v.; *bocalada*; *bocalet* [1493, *AlcM*]; *bocalina* 'entrada que per alguns paratges tenen les barres dels rius, que deixa pas a algunes embarcacions' (1868, *SLitCosta*).

Bocam [DAg.]. *Bocana* 'boca d'una nansa' (Bna.), 'boca del port' mall. [en cast. 1831], 'desembocadura d'un riu o barranc' especialment valencià (en la costa de tot el País, St. Vicent de Raspeig, Pedreguer, 1963, «en la *bocana* de cada riu», Plana de Castelló, J. Porcar, *BSCC* xiv, 242), d'on probablement deriva com a nom d'una direcció del vent, en el Palmar de l'Albufera, 1962, no sé si la del Xúquer o la del Túria; 'boca d'una cova' (J. Porcar, *BSCC* xiv, 248: «se distingiria --- solament les *bocanes* --- punts foscos»); cf. encara, com a terme de pescadors o de paletes, *BDC* xiv, 10; xx, 52; *bocanada*, sobretot val. (1851, Escrig) i potser castellanisme [cast. 1618].

Bocarrut [1918, *DFa.*, *AlcM*]. *Bocassa* [1803, Belv., 'mal gust de boca' especialment del NE. del Princ.]; *bocasser* [-acer, 1868, *SLitCosta*, no Lab. 1839]. *Bocat*, veg. supra. *Bocatge* en el sentit de 'boqueres, estomatitis' [1460, J. Roig] és especialment val. (Olocau, 1962) i balear (eiv., PzCabrero; 'crosteretes que surten a les cabres per les queixeres i morros' a Manacor, *BDLC* ix, 279), altres accs. (*Costumari Mancom.* II, s. v. *boquera*, i *AlcM*, §§ 3-5). *Bocatxo* (mossarab mall. *AlcM*).

A *bocons* 'boca per avall' [fi S. XIII, *Desclot*; més que deriv. de *abocar* ho deu ser directament de *boca*, cf. de *genollons*, *bocavallons*, infra, a *cavallons*, de *manones*, a *rebolcons*]; per tant no és aconsellable la grafia *abocons* d'*AlcM*. **Bocó* 'bocí' a Menorca, s'alterà en *bəkó* («*bacó*: bocado, frustum, buccae», en el dicc. inèdit de Febrer Cardona, c. 1820). *Bocut* [1851, Escrig]. *Boquejar* [1670, *DTorra*; 1803, Belv., i ja abans *DAg.*], *boquejada*.

Boquer 'filats a la sortida d'un cau'. *Boquera* 'desguàs d'un estany' pallarès, aran., 'desembocadura d'un rec, sèquia o barranc' [1460, J. Roig, *Spill*, 14799, i cf. el coment. de Chabàs], avui sobretot cat. occid. (Puigverd, Artesa de Lleida, 1964; Flix, 1935; *Costum. Mancom.* II, s. v.) i vivacíssim en val., sobretot en el Centre: Sueca, Alberic, Càrcer, Canals, 1962,⁵⁵ també el Sud, Petrer, 1963), i ultrapassa de dalt a baix el límit Oest de la llengua, car és també murcià (Ga. Soriano), i usat en el Somontano d'Osca, 1965, mentre que a Echo s'estén a la boca del *saco* d'una xarxa de pescar (1966): en cat. central designa més

aviat les comissures dels llavis (*AlcM*) i en particular el petit mal que sovint hi tenen els infants de mames, fins al punt d'aplicar-se pintorescament a coses dels joves: «és un hereu molt ric, però quan vegi el Panxaprim prou li farà vore: si encara té les *boqueres* de la llet!» (Coromines, *De Plaer no n'hi ha mai prou*, iv, O. C., 637b). *Boquerada*. *Boqueró* [1670, *DTorra* «obertura en la terra, hiatus; forat o fesa en la paret, foramen»]; l'acc. 'xanguet, classe de peix' és val. [1839, Lab., i *AlcM*] i també cast. *boquerón* [1874], cf. bc. *bokart*, santand. *bocarte*, antill. *bocón* [1639], veg. *DECH*, s. v. *boca*. *Boquerol*.

Boqueta de nit, veg. supra. *Boquilla* [1868, *SLitCosta*] pres del castellà. *Boquitja* [1839, Lab.]. *Abocar* 'fer caure de boca, trabucar' [S. XIII 'bolcar (un bresol)', *Set Savis*, v. 658], 'inclinat un vas per fer-ne caure el contingut' [1695, Lacav.; 1803, Belv.; Verdaguier, etc.]; *abocament* [1670, *DTorra*] o *abocació* [id.]; *abocada*; *abocador*; *alaboc* «turbonada o aguacero repentino y de poca duración» val. [Escrig, 1851; i MGadea, *Dicc.*] sembla estar per *aboc* postverbal de *abocar* (*Faigua*) per una d'aquelles variants valencianes amb *al-* postís i abusiú com *albardissa*, *albastant*, *almeila*, *alvarca*, *alvançar*; *bocar* dial.; cf. *bocar* terme de caça, que a Andalusia s'aplicà a l'acció del gos que captura amb les dents els ocells ferits que es capbussen (Barahona de Soto, *Diál. Monteria*, S. xvii, 480-1).

Desbocat, dit del cavall «fort de boca; equus refractarius» [1575, Onofre Pou, *Thesaurus Pu.*, p. 34; 'maldient', 1670, *DTorra*]; *desbocar-se el cavall* [1695, Lacav.; Belv.], cast. *caballo desbocado*, ja Nebr.; *desbocament* [1695, Lacav.]. *Embocar* aproximadament sinònim de 'desembocar' o 'dirigir-se, fer cap a', parlant d'un camí, carrer o barranc, encara que no d'ús general se sent a molts llocs i té força ús comarcal en el Princ. i les Illes;³ *embocador* ant. (1803, Belv.); *desembocar* [1642, artilleria, *AlcM*; parlant d'aigües, 1839, Lab., i escr. Renaix.]; *desembocadura* [1839, Lab.] o *embocadura* [S. xix, *AlcM*], 'part del fre que mossega l'animal', val. S. xv, veg. *FRE*; *embocador* [1575, OPou]. *Perbocar* no n'és pròpiament derivat, sinó modificació de *provocar* per etim. popular que relligà el mot amb *boca* i *abocar*; veg. ací, s. v. *VEU*; anàlogament *rebocar*. *Bucal*, pres del ll. *buccalis*, com a terme de biologia i de fonètica.

CPT.: *Bocample* [1839, Lab.]. *Bocabadat* [1803, Belv.; escr. Renaix., *AlcM*], que alguns han modificat en *bocabadant*. *Bocabarra* [1839, Lab.]. *Bocablana*. *Bocabò*, -ona. *Bocabrut*. *Bocaconill* [1858, Amengual].

Bocadents adv. 'de bocaterrosa', 'de bocons' [fi S. xiv, BMetge],⁴ més sovint de *bocadents* [S. xiv: «orepedentim: caure de bocadens» en el Lèxic ll. val. de Jaume d'Aragó, p.p. Galindo Romeo i Alcayde Villar, 1325, p. 8; i altres *AlcM*], avui quasi només balear [Moll, *AORBB* I, 216] i aranès, i en general occità: aran. de *bocadents*, roerg. de *boucodents* (i d'*abouc-*, Vayssier, *TdF* (de) *bouco-dènt*, llgd. d'*aboca-dents* (Alibert, *Gram. Occit.* I, 206), de *bouquedans* (sic -ans, Sauvages), llem. de *boucho-dènt*. For-